

Two Pager: Nature - imidacloprid en vogels

Op 9 juli is in het tijdschrift Nature een brief van de Universiteit van Nijmegen en SOVON gepubliceerd over een onderzoek naar imidacloprid in oppervlaktewater en vogels. De brief bevat interessante gegevens. Bayer neemt deze serieus. De inhoud van de studie wordt op dit moment door de wetenschappers van Bayer bestudeerd. Bayer zal in gesprek gaan met de Universiteit van Nijmegen en SOVON om een volledig beeld van de bevindingen te krijgen. Bayer heeft de brief tevens onder de aandacht gebracht van de onafhankelijke toelatingsinstantie voor gewasbeschermingsmiddelen het Ctgb.

Bayer is samen met andere betrokkenen al jaren actief om de overschrijdingen van de waterkwaliteitsnormen voor imidacloprid in het oppervlaktewater tegen te gaan. In grote delen van Nederland is dit succesvol en wordt inmiddels voldaan aan de waterkwaliteitsnormen. In met name de glastuinbouw- en bollenteeltgebieden worden nog overschrijdingen van imidacloprid gemeten. Recent is in samenwerking met LTO voor de glastuinbouw een actieplan opgesteld om de emissies naar oppervlaktewater verder terug te dringen. Een actieplan voor de vollegrond teelten, waaronder de bollenteelt, is in de maak. Bayer werkt zelf aan innovatieve technieken om emissies te reduceren. Voorbeelden hiervan zijn de Phytobac (biologische afbraak gewasbeschermingsmiddelen), GPS gestuurde gewasbescherming, erosiebestrijding, 'zero dust' zaaien (voorkomen van stofvorming bij zaaien van gecoat zaad) en drift reducerende spuitkoppen.

De brief in Nature

Het onderzoek beschreven in de brief in Nature is gedaan door wetenschappers van de Universiteit van Nijmegen en medewerkers van SOVON. De wetenschappers beschrijven een correlatie tussen de imidacloprid concentraties in oppervlaktewater en de achteruitgang van populaties van een aantal insectenetende vogels.

De wetenschappers hebben niet onderzocht wat de oorzaak is van de gevonden correlatie. Zij suggereren, zonder causaal verband, als mogelijke oorzaken:

- Een tekort aan voedsel veroorzaakt door de insecten-dodende werking van imidacloprid.
- Directe vergiftiging van vogels door imidacloprid.

De wetenschappers concluderen dat vervolgonderzoek naar de bevindingen nodig is.

De brief in Nature staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van een langjarige campagne van de 'Task Force on Systemic Pesticides' van de milieuorganisatie IUCN (International Union of Nature Conservation) naar de effecten van neonicotinoïden (imidacloprid is een neonicotinoïde) op biodiversiteit. De 'Task Force' heeft aangekondigd de komende weken meer rapporten te publiceren. De rapporten zullen o.a. gaan over vissen, in water levende insecten, bijen, kleine zoogdieren en vogels. De 'Task Force' roept op om het gebruik van neonicotinoïden drastisch te reduceren of te verbieden.

Media aandacht

De milieubeschermers van de 'Task Force' richten zich op het creëren van maximale publiciteit voor de rapporten van de 'Task Force'. De start van de mediacampagne was op 24 juni jl. met een

persconferentie in Brussel, Ottawa en Tokio waar de conclusies van de nog te publiceren rapporten werden gepresenteerd. In Nederland hebben deze persconferenties weinig aandacht gekregen.

De publicatie van de bovengenoemde brief in Nature ging gepaard met een persbericht, een YouTube filmpje van de Universiteit van Utrecht en mediavorlichting van de Universiteit van Nijmegen en de heer Van der Sluijs, Nederlandse deelnemer aan de IUCN 'Task Force'. Media zijn vooraf benaderd en voorzien van achtergrondinformatie. De brief heeft aandacht gekregen van o.a. de Volkskrant, de Boerderij, Trouw, Brabants Dagblad.

De media gaan in hun berichtgeving verder dan de bevindingen van de onderzoekers. Zij koppen met: 'Landbouwgif direct verbieden' 'Insecten en vogels verdwijnen door gif, een stille maar ongekende heftige natuurramp waar neonicotinoïden worden ingezet in de landbouw (Volkskrant)', 'Bijengif blijkt ook voor vogels fataal' (NOS), etc.. Dergelijke koppen worden niet gedekt door de inhoud van de brief in Nature. De artikelen zelf bevatten ook onzorgvuldigheden en vergissingen.

De verwachting is dat de neonicotinoïden de komende weken meer aandacht zullen krijgen.

Positie Bayer

Bayer staat voor de veiligheid voor mens en milieu van haar producten. Bayer neemt als producent van imidacloprid wetenschappelijke signalen over mogelijke negatieve effecten van imidacloprid serieus. Voordat imidacloprid op de markt werd gezet heeft Bayer uitgebreid onderzoek gedaan naar de effecten van imidacloprid voor mens en milieu. Mede op basis van dit onderzoek kwam het Ctgb tot een positieve beoordeling en werd imidacloprid toegelaten.

Sinds de toelating op de markt volgt Bayer de wetenschappelijke ontwikkelingen op de voet en beoordeelt zij studies die worden gepubliceerd met het oog op mogelijke consequenties voor het gebruik. Tot op heden is er geen informatie boven tafel gekomen die het gebruik van imidacloprid in de weg staat. Er zijn wel aanpassingen doorgevoerd in de gebruiksvorschriften om emissie naar oppervlaktewater te beperken.

Vooruitlopend op de beoordeling van de in de brief aan Nature gepresenteerde gegevens ziet Bayer op dit moment geen aanleiding tot bezorgdheid. Er is in de brief sprake van een correlatie (samenhang) i.p.v. van een causaal verband (oorzakelijk verband tussen twee of meer feiten). Er zijn veel mogelijke oorzaken van de achteruitgang van vogelpopulaties te benoemen. Het is belangrijk om zicht te krijgen op al deze oorzaken alvorens effectieve en maatschappelijk verantwoorde maatregelen kunnen worden getroffen.

Imidacloprid is een zeer waardevol middel voor boeren voor de bestrijding van plaaginsecten. Dit middel uit de handel halen betekent dat boeren andere gewasbeschermingsmiddelen frequenter zullen moeten inzetten voor de bestrijding van insecten.